

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ПАРЛАМЕНТИ СЕНАТЫНЫҢ**

Д Е П У Т А Т Ы

Д Е П У Т А Т

**СЕНАТА ПАРЛАМЕНТА
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН**

010000, Нұр-Сұлтан қаласы, Мәңгілік Ел даңғылы, 4,
тел.: +7(7172) 74 72 54, 74 72 55,
тел/факс: +7(7172) 24 29 08,
E-mail: hat_senat@parlam.kz

010000, город Нур-Султан, проспект Мәңгілік Ел, 4,
тел.: +7(7172) 74 72 54, 74 72 55,
тел/факс: +7(7172) 24 29 08,
E-mail: hat_senat@parlam.kz

20 ____ ЖЫЛҒЫ _____

от _____ 20 ____ года

№ _____

**Қазақстан Республикасының
Премьер-Министрі
А.Ұ. МАМИНГЕ**

Құрметті Асқар Ұзақбайұлы!

Біздің депутаттық сауалымызға жеңіл өнеркәсіп саласында еңбек ететін сайлаушылармен кездесуде көтерілген мәселе негіз болып отыр.

Әлемнің көптеген елдерінде жеңіл өнеркәсіпті дамытуға елеулі көңіл бөлінеді, және ол экономикадағы жетекші салалардың құрамына кіреді. Өйткені бұл сала еңбекке қабілетті халықтың, атап айтқанда әйелдердің қомақты үлесінің (елімізде салада жұмыс істейтіндердің 90%-ын әйелдер құрайды) жұмыспен қамтылуын қамтамасыз ете отырып, жоғары әлеуметтік-экономикалық мәнге ие екені даусыз. Саланың маңыздылығы – тұтыну деңгейі бойынша ол азық-түлік өнімдерінен кейінгі екінші орында болуымен және халық санының өсуіне және оның әл-ауқатының артуына байланысты тұрақты өсуімен сипатталады. Соңғы 15 жылда жеңіл өнеркәсіп тауарларын тұтыну Евро Одақ елдерінде – 90,5%-ға, АҚШ-та – 99,3%-ға, Жапонияда – 220%-ға дейін өскен.

Саланың үлесіне әлемдік өнеркәсіп өндірісінің 5,7%-ы және өндірісте жұмыспен қамтылғандардың 14%-ы тиесілі. Киімнің әлемдік экспортында Қытай (тоқыма әлемдік экспортының 17%-ы), Гонконг (12%), Германия, Италия Түркия, Мексика, АҚШ мемлекеттері (тігін өнімінің 7%-ы) алдыңғы орында тұр. Көріп отырғаныңыздай, мата мен киім өндірісі – көптеген елдердің, соның ішінде дамушы елдердің табысы мен жұмыспен

қамтылуының маңызды көзі. Дамушы елдерде (Қытай, Түркия, Үндістан, Индонезия және т.б.) жеңіл өнеркәсіп ұлттық экономиканы дамыту үшін басымдық ретінде жарияланған.

Осы елдердің көпшілігінде салық және кедендік реттеуге бағытталған өндірушілерді мемлекеттік қолдау шараларын қамтитын жеңіл өнеркәсіп салаларын қолдау бағдарламалары әзірленген. Мәселен, Қытайда жеңіл өнеркәсіп өнімдерін өндірушілерге салық салудың жеңілдетілген режимі белгіленеді. Түркияда экспорттаушылар мақсатты жеңілдікті кредиттер, экспорттық өнімнің құнына енгізілген салықтарды толық немесе ішінара қайтару, ғылыми әзірлемелерге жұмсалған шығындарды ішінара өтеу, жаңадан іске қосылатын өндірістерге арналған кредиттік демалыстар беріледі.

Қазақстанның жеңіл өнеркәсібінің соңғы ширек ғасыр көлеміндегі тіршілігін саралайтын болсақ, республикамыздың өнеркәсіп өндірісі көлеміндегі үлесі 1990 жылы 15,8 % құраса, 2000 жылдары 2,3 % дейін қысқарып, қазірде өңдеу өнеркәсібінің құрылымында жеңіл өнеркәсіптің үлесі 0,9%-ғана құрайды.

Жалпы, қазақстандық өндірушілер бұрынғысынша қорғаныстық тапсырыс пен арнайы киімдердің нарығын ғана сақтаған. Олар өндірушілерге кепілді сату мен төменгі талаптағы өнімнің ең аз тәуекелін қамтамасыз етеді.

Кешегі кеңес дәуірінде Қазақстанның жеңіл өнеркәсібі жарты әлемді аузына қаратқаны белгілі. Сол уақытта Қазақ КСР жеңіл өнеркәсібінің тоқыма, тігін, аяқ киім, тері-ұлпан өнеркәсібі салаларында 1 мыңнан астам іргелі кәсіпорындар жұмыс істеп, сала табысы ел бюджетінің 25 пайызын қамтамасыз етіп тұрған болатын.

Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті – Елбасы Н.Ә. Назарбаевтың 2018 жылғы 5 қазандағы «Қазақстандықтардың әлеуметтік жағдайының өсуі: табыс пен тұрмыс сапасын арттыру» Қазақстан халқына жолдауында «қарапайым заттар экономикасын» дамыту тапсырмасын берген болатын. Елбасы тапсырмасын жүзеге асыру мақсатында Қазақстан Республикасы Үкіметімен Жеңіл өнеркәсіпті дамыту жөніндегі 2019-2021 жылдарға арналған жол картасы әзірленгені белгілі.

Жол картасында отандық жеңіл өнеркәсіп өнімдерінің әлеуметтік тиімділігін арттыра отырып, олардың бәсекелестік қабілетін қолдау шаралары көзделген.

Дегенмен, түрлі сарапшылардың бағалауы бойынша жеңіл өнеркәсіп тауарларына ішкі сұранысты отандық жеңіл өнеркәсіп 10%-дан аз қамтамасыз етеді. Нарықтың қалған 90%-дан астамын импорттық тауарлар алады екен. Атап өтетін жайт, мемлекеттің экономикалық қауіпсіздігінің шегі 30%-дан кем болмауы тиіс.

Демек, Қазақстанда жеңіл өнеркәсіп саласын қарқынды дамытуға мемлекет тарапынан нақты бетбұрыс жасалып, шынайы қолдау көрсетілуі керек.

Саланы дамытуға пәрменді шараның бірі ретінде өндірістің толық циклі бар отандық жеңіл өнеркәсіп кәсіпорындарын салықтардан (қосылған құн салығынан, корпоративтік табыс салығынан) белгілі бір мерзімге босату, яғни салықтық демалыс беру болады деп есептейміз. Бұл ретте, салықтан босатылған кәсіпорындар салық салынатын табыстың негізгі бөлігін өндірісті дамытуға қайта қаржыландыруы қажет. Бұл саланың дамуына үлкен серпін берері, жұмыс орындарын ұлғайтуға, сондай-ақ сапалы өнім шығаруға септігін тигізері анық.

Тағы бір тиімді шара импортталатын дайын өнімге кедендік баж салығын тауар құнынан 50%-ға дейін арттыру болады. Бұл жергілікті тауар өндірушілердің өнімдеріне сұранысты арттыруға, сондай-ақ жаңа өндірістерді ашуға, инвестицияның (шетелдік және отандық) үлесін ұлғайтуға мүмкіндік берері анық.

Аталған ұсыныстар жеңіл өнеркәсіп саласында ішкі нарықты отандық тауарлармен толтыруға ғана емес, сонымен қатар экспорттық әлеуетті жүзеге асыруға көмектесері сөзсіз.

Құрметті Асқар Ұзақбайұлы, Сізден осы ұсыныстарды қарап, отандық жеңіл өнеркәсіп саласын қарқынды дамыту шараларын қарастыруыңызды сұраймыз.

Сондай-ақ, «Қазақстан Республикасының Парламенті және оның депутаттарының мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасы Конституциялық Заңының 27-бабына сәйкес депутаттық сауалды қарау нәтижелері туралы заңда белгіленген мерзімде жазбаша жауап беру қажеттілігін атап көрсетеміз.

Құрметпен,

Д. НӨКЕТАЕВА
С. БЕКТҰРҒАНОВ
М. БАҚТИЯРҰЛЫ
С. ЕРШОВ
Н. ТӨРЕҒАЛИЕВ
Ж. НҰРҒАЛИЕВ
А. МҰСАХАНОВ
Б. ЖҰМАҒҰЛОВ